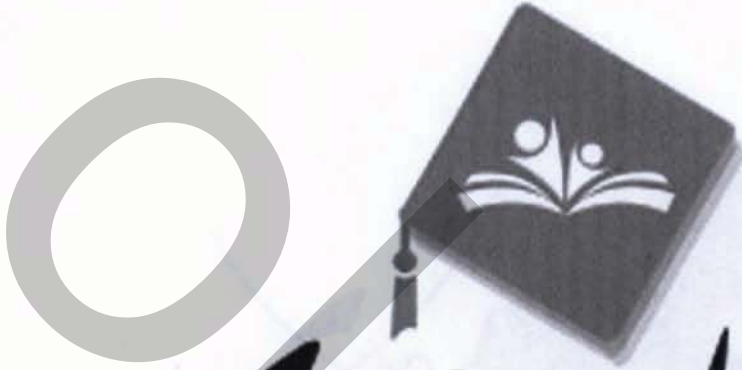

چهاردهم

عبدالرحمن حمدي

مؤلف و مدرس ادبيات فارسي

آرایه های ادب

[telegram.me/alireza_abdolmohamadi](https://t.me/alireza_abdolmohamadi)

[telegram.me/olgoo_adabiaat](https://t.me/olgoo_adabiaat)

insta: alireza abdolmohamadi

www.abdolmohamadi.ir

نکته ۱

اسلوب معادله

- عدم وابستگی
- در یک موضوع نبودن

• استقلال کامل مصراع ها

اسلوب روانخاب کن :

نکته ۲

می شود روشن ز خاکستر سواد آینه را
که کوه بست کر پیش بردباری ما
هر کس که هم حمار نگرده به هم شراب

- آه، از رنگ کدورت پاک سازد سینه را
- به زیر تیغ فشردم پای خود حیدان
- کامل عیار نیست به میزان دوستی

نکته ۳

حسن آمیزی

حسن + آمیزی (از مصدر آمیختن)

نکته ۴

حسن آمیزی روانخاب کن :

- با زان چه شورش است گاه در خلق عالم است
- سزای توست چون گال گریه ی تلخ بیامی
- با زان چه نوحه و چه عز و چه ماتم است
- که گفت ای غنچه ی غافل دهن پیش صباکتا

نکته ۵

پارادوکس

تناقض - متناقض نما - بیان نقضی
طباق - مطابقت

تضاد

- عدم امکان پذیری
- جمع کلین دو چیز منتهی
- نه تضاد زیر مجموعه پارادوکس است نه برعکس!

Test

حافظ در بیت : «از این شعر تر شیرین ز شامش عجب دلم / که سر تا پای حافظ را چو در زرنجی گوید» چند حسن را در یک ترکیب بهم آمیخته است؟
۱) دو   ۲) سه   ۳) چهار   ۴) پنج

Test

در همه ی ابیات به جز بیت سه آرایه ی اسلوب معادله وجود دارد.
۱) هر کس ز برم رفت که آرد خبر از بار / باز آمد و از خویش چو من بی خبر افتاد
۲) گرفت هر که کم خود، شود ز اهل کمال / تمام گشتن ماه از مدلال معلوم است
۳) مرا کیفیت چشم تو کافی است / ریاضت کش به بادامی باز
۴) بی کالی های انسان از سخن پیدا شود / پسته ی می مغز چون لب و اندر ما شود

نکته ۶

پارادکس و تضاد روانشایب کن:

- ره رنگاری در افلذگی است   که خورشید جمع از پراندگی است
- آن که در جام خضر آب بقار بخته است   به لب تشنه ی مازهر فنار بخته است

نکته ۷

تلمیح

اشاره به آیه و حدیث + اشاره به داستان

تضمین

آوردن آیه و حدیث + آوردن شعر شاعر دیگر

• اسم پیامبران رو ندیدی ←

• عبارت عربی ندیدی ←

- لیلی - مجنون - یوسف - زلیخا - خسرو - حیرین - شکر (؟) - بیستون - شق القمر
- خضر - آب حیات - خلیل - آتش طور - وادی امین - کلیم - آدم (گندم، سیب) - حوا
- کندر - دارا - جیریل (بالا) - یاشوش - رابعه - بگناش - ...

• آیا تخلص شاعران تلمیح است؟

نکته ۸

تلمیح و تضمین روانشایب کن:

- نیست بی اسرار وحدت می پرستی های ما   آتش امین ز چوب تاک می بینم ما
- میازار موری که دانه کش است   که جان دارد و جان شیرین خوش است
- این شکوهی که به رخسار تو داده است خدا   بیم آن است که فد شق جو قرآنیه را
- همه شب در این امیدم که نیم صبحی می   به پیام آشنای بنوار آشنارا
- یا رب این آتش که در جان من است   سردکن آن سان که کردی بر خلیل

Test

- در کدام بیت آرایه های «مناقض نام» وجود دارد؟
- ۱) دوست می درامت به باگ بلند / تاکی آهسته و نهان گفتن
  - ۲) جمعیت خاطر ندهد دست، کسی را / کاشفتگی زلف پریشان تو دارد
  - ۳) گویایی سکونم وی بای درنگ / نکلن بی قرایم وی قرار هیچ
  - ۴) ما و دشمن دوستی، این رسم، رسم تازه ای است /
ورنه هر مو بر تن ایام دشمنی دشمن است

Test

- در هر یک از ابیات زیر، به جز بیت ... به حادثه ای از سرگذشت یکی از پیامبران الهی، اشاره شده است.
- ۱) از در بختندگی و بنده نوازی / مرغ حواریان ضیبه و ماهی دریا
  - ۲) دل چو سنگ خاره شد ای پور عمران با عصار /
چشمه ها زین سنگ خاره کن کمال این است و بس
  - ۳) ای امین دولت تقدیب و دین / آن بد بیضا بر آرز آستین
  - ۴) چشمتی با خدا خواهی اگر در عرش رب / در دون اهل دل جان کن کمال این است و بس

«به جز بازوی دین و شیر خدا که شد طالب رزم آن از ده» ← نوع "که" ؟

سه این جا به جز دوری تو چیزی به من نزدیک نیست ...

□ خیز تا خاطر بدان ترک سرقندی دهم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

□ به قول سعدی « هر که دست از جان بشوید هر چه در دل دارد بگوید »

نکته ۹

آیات و احادیث کتابای درسی رو باید بفهمی! هم اینجا به درستی می خوره هم توجیه قرابت! بریم؟ ...

• اِنَّمَا وَلِیُّمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهُ وَالَّذِیْنَ اٰمَنُوا الَّذِیْنَ یَقِیْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَ یُوْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ رَاكِعُوْنَ

مفهوم و تلمیح:

• اِنَّا عَرَضْنَا الْاٰمَانَةَ عَلَی السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ الْجِبَالِ فَابْتِیْنٰ اَنْ یَّحْمِلْنَهَا وَ اَشْفَقْنَ مِنْهَا وَ حَمَلَهَا

الانسان انّ الله كان ظلوماً جهولاً

مفهوم و تلمیح:

• اطلبوا العلم من المهد الى اللحد

مفهوم و تلمیح:

• و لکم فی القصاص حیموة یا اولی الابالباب

مفهوم و تلمیح:

• لا یحبّ الله الجهر بالتّوّه من القول الا من ظلم

مفهوم و تلمیح:

• و یوثقون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة

مفهوم و تلمیح:

Test

در کدام ترنیمه صنعت « طباق » وجود ندارد؟

۱) دیو چو بیرون رود فرشته در آید

۲) سخن کم گوی و چون تویی نگو گوی

۳) صالح و طالح متاع خویش نبودند

۴) گمان بد مبر بر کس، نگو بر

Test

در کدام بیت، تضمین دیده نمی شود؟

۱) چشم حافظ ز پر بام قصر آن حوی سرشت /

شبهی جنات تجری تحتها الانهار داشت

۲) بهر آن فرود رغان ای سپر / کل بوم هو فی شان ای سپر

۳) خیز تا خاطر بدان ترک سرقندی دهم /

کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

۴) چه خوش گفت فردوسی پاکزاد /

نه رحمت بر آن تربیت پاک باد

سید محمد علی جمال زاده، حکایت های چه کسی را بی نظیری داند؟

« هست را اگر قدر ندانیم می شود نبود »

• اذہبا الی فرعون انتہ طغی فقولا لہ قولاً لیتنا

مفہوم و تلمیح :

• و ما ریتہ اذ ریتہ و لکن اللہ رمی

مفہوم و تلمیح :

• العالم محضر اللہ لا تعصوا فی محضرہ

مفہوم و تلمیح :

• الملک یبقی مع الذکر و لا یبقی مع الظلم - ومن ظلم عباد اللہ کان اللہ خصمه دون عبادہ

مفہوم و تلمیح :

• فتبارک اللہ احسن الخالقین

مفہوم و تلمیح :

• اغفلوا آل داود کثراً و قلیل من عبادی الشکور

مفہوم و تلمیح :

• یا ملائکتی قد استحببت من عبدی و لیس لہ غیری فقد عقرت لہ

مفہوم و تلمیح :

• لعمرک انتم لفی کریم بعمہون

مفہوم و تلمیح :

Test

در کلام گزنیہ ، ہر دو مصراع آراییہ ی پارادکس دارد؟
 (۱) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی /
 اگر می دید معراج ز بافتادن ما را
 (۲) از خلافت آمد عادت بطلب کام کہ من /
 کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم
 (۳) کی شود این روان من ساکن /
 این چنین ساکن روان کہ منم
 (۴) چنین نقل دارم ز مردان راہ / فقیران منم کہ این شاه

Test

در ہجے ی ابیات بہ جز بیت ... ، آراییہ ، اسلوب معادله " وجود دارد.
 (۱) سری زمال نیت تمی چشم حرص را / غزال را ز کثرت حاصل چه فایده
 (۲) قطع امید کردہ نخواهد نغم دہم / شاخ بریدہ را نظری بر بہار نیت
 (۳) آخر نہ دل بہ دل رود انصاف من بدہ / چون است من بہ وصل تو مشتاق
 و تو طول
 (۴) لعل را اگر مہر نبود باک نیت / عشق را در ای غم عنقا کہ نیت

"مرد آن است کہ دست صفات کہ کلاہ ہمت از تارک عرش در می کشد قطع کند" آیا طنز دارد؟

سہ کلام ابراز سر او گذشت کہ من مست با راغم؟! سہ

• قل کل یعمل علی شاکته - ولا یتبدل لخلق الله

منعوم و تلحیح:

• خلق الانسان من صلصال کالغفار - ائی خالق بشرًا من طین

منعوم و تلحیح:

• ان لم یکن لکم دین فکونوا احراراً فی دنیاکم

منعوم و تلحیح:

• ولقد زیننا السماء الدنيا بصابع

منعوم و تلحیح:

نکته ۱۰

حُسن تعلیل

حُسن (زیبایی) + تعلیل (علت آوردن)

• همین که علت غیر واقعی باشد کافی است!

• قرابت $\leftrightarrow$ حُسن تعلیل

نکته ۱۱

حُسن تعلیل رو انتخاب کن:

- خون دل مشتاقان خوردست لب لعلات
- دخل بی جاندهد غیر خطبات اثری
- به سر و گفنت کسی سیه‌های نمی آری؟
- سرخ است لبیت اینک مگر نتوان بودن
- تبرکج باعث رسوایی تیر انداز است
- جواب دلا که آردگان تهیدستند

Test

در کدام بیت آرایه‌ی حُسن تعلیل به کار رفته است؟

- ۱) بسته دهن بسته زان بود که نذر / چربی و شیرینی زان که توداری
- ۲) در نظرم آفتاب سایه نشین است / زیر کله روی دل ستان که توداری
- ۳) هرگز نبود سرو به بالا که توداری / یا مه به صفای رخ زبا که توداری
- ۴) بسیار بود سرو روان و گل خندان / لیکن نه بدین صورت و بالا که توداری

Test

در چه‌ی تزیینت‌ها به جز تزیینت‌های آرایه‌ی تلحیح و منعوم هست.

- ۱) هوکامی آن فرهاد مکن / نشان جوی شیر و قصر شیرین
- ۲) حدیث خسرو و شیرین نهان نیست / وزان شیرین تر الحق داستان نیست
- ۳) چنان نقش هوس بستم بر او پاک / که عقل از خواندش گزید و صواب گشت
- ۴) اساس بیستون و شکل شبدر / همیدون در میدان گلخ پروریز

«به زودی این کودک، آتش در سوختگان عالم خواهد زد»، این جمله از کجاست و درباره‌ی کیست؟

سه نگران توام ای باروت؛ ویرانم مکن سه ویران می‌سوی سه

نکته ۱۲

تشبیه

مشبه و مشبه به

وجود ادات تشبیه ←

گولِ چو - چون روغزوریا!

اصنافه ها رو چک کن ←

نکته ۱۳

اصنافه تشبیه رو انتخاب کن:

- سبیل اشک
- ابر کرم
- دست انابت
- رنگ روح
- ساعت نقره ای
- فرعشق
- زمان هایش
- مس وجود
- دل سخن

نکته ۱۴

تشبیه رو انتخاب کن:

- زرقص مرغ بمل این نوا در گوش می آید
- که ساحل چون شود نزدیک بازوی سنا بلبتا
- چو برزد آتش مشرق زبانه
- ملک چون آب شد ز آبخار وانه
- اگر از سینه ی مور ضعیفی پرده برداری
- هزاران کوه غم بر دل از آن موی کمر طرد
- زنی که گوهر تعلم و تربیت نخرید
- فروخت گوهر عمر عزیز را ارزان
- اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد
- من وسایقی براو تا زیم و بنیادش بر اندازیم
- چون ابر دید اشک من از شرم آب شد
- چون برق دید آه من از انفعال جفت

Test

در کدام بیت، « تشبیه » مشهود نیست؟

- ۱) برخون سرگشاده ی آزادی از خدای داد از سر بریده به هرگز صلابی غیر
- ۲) در شطحات برون آبی از بس / کادل برهنگی است که شرط شناوری است
- ۳) شمع خرد بر فروز در دل و شب تاب / بادل روشنی به سوی عالم روشن
- ۴) کوبیده ی خلاف رضا در هوای نفس / جوینده ی رضای خدا در رضای غیر

Test

کدام گزینه فاقد تشبیه است؟

- ۱) تپه گرامی و صلالت
- ۲) ظلمات جل و صلال
- ۳) چراغ هدایت
- ۴) گردن استلبار و افتخار

آیا فیلم نامه ی « کاو » از علاء الدین ساعدی است؟

من اینجا سه تو آغاسه نیکنه های دنیا را چه بد چیده اند؟! ~

نکته ۱۵

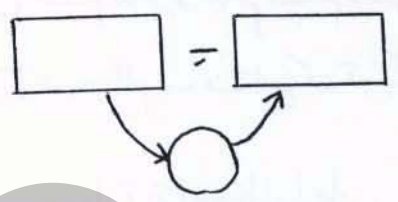
استعاره

مثبه یا مثبه به

• تَخْنِص ←

• ای ←

• اضافه ها رو چک کن ← =

• خصوصیت چیزی به چیز دیگر ←

• این کلمات رو دیدی وایتا:

سرور	نرگس	سنبل	مشک	کافور	لعل	مروارید
دُر	شکر	گوهر	صدف	بت	زندان	دامگاه
ربط	آهو	خوک	چلچلیم	چراغ	بازار	طاق

نکته ۱۶

اضافه استعاری رو انتخاب کن:

- دست دهر
- اشک شوق
- رویدن عشق
- رستم دستان
- آتش حیران
- بال نسیم

Test

در بیت زیر جمعاً چند استعاره وجود دارد؟
 شاه از نرگس چلید و برگ گل را آب داد
 وز نگرگ نازپرورد مالش عتاب دلا

۱) دو
 ۲) سه
 ۳) چهار
 ۴) پنج

Test

در کدام گزینه همه ترکیب ها، اضافه های استعاری اند؟

۱) عتاب معلم، مرغان بی شه، صفه ی صبر، امید دیدار
 ۲) سرخوشی، لطافت طبع، زبان تدریس، فرقت یار
 ۳) آفتاب وفا، همه ی شاکرگان، بانگ طرب، خارغم
 ۴) ستاب مرگ، طره ی پرچین عشق، قطای مراقبت، گریبان مکاشفت

"بوی نصر گفت لاله در کما بزرگانه شما دو تنید و بگریبت و ایشان را بازگردانید." منظور از ایشان طلاعات یا قاضی جنت و پسرش؟

راهی جز قوط نذر در برگ پاییزی؛ وقتی می داند درخت، عشق برگ تازه ای در سر دارد...

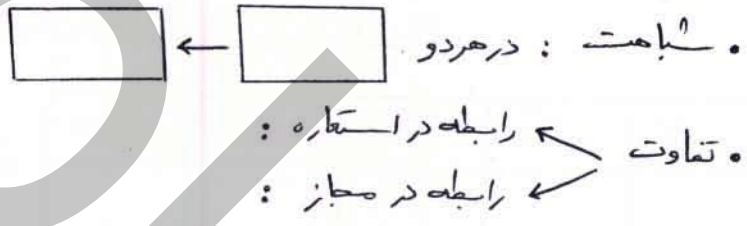
نکته ۱۷

استعاره رو انتخاب کن :

- بگسرد کافور بر جای مشک
- گل و ارغوان شد به پالیز خشک
- نشد از روی تو سیراب نظر آینه را
- شرم رخسار تو خون کرد جگر آینه را
- چشم که بر قوی گم چشم حسودی گم
- شکر خدا که باز شد دیده‌ی بخت روشنم
- در کلام صدف تلخ کند آب گهر را
- حرفی که از آن لعل شکر بار بر آید

نکته ۱۸

مقایسه مدل آخر استعاره با مجاز :

نکته ۱۹

مجاز‌های مشهور

جهان	سینه	دست	سر	سینه	زبان	حرف

نکته ۲۰

مجاز رو انتخاب کن :

- شهری اگر به قصد من جمع شوند و متفق
- با همه تیغ بر کشم وز تو سیر بیفکنم
- هر چند چو گل گوش فکندیم در این باغ
- حرفی که برد راه به جایی نشنیدیم
- چو به خنده باز یابم اثر دهان تلخش
- صدف گهر نماید شکر عمیق رنگش

Test

- در کدام گزینه آرایه‌ی « مجاز » هست ؟
- ۱) از دیگران حدیث جوانی شنیده‌ام
  - ۲) همچون بنفشه سر به گریبان کشیده‌ام
  - ۳) در سینه‌ام هزار خراسان نهفته است
  - ۴) نالم به دل جوانای من اندر حصار نای

Test

- در کدام گزینه « استعاره » وجود دارد ؟
- ۱) توانگر فاسق کالوغ زر اندود است.
  - ۲) چراغ حیات به وزش باد محات فروی رود.
  - ۳) در زیر این طاق بلند، سخن از عدالت بسیار گفته‌اند.
  - ۴) علم، سلاح جنگ شیطان است.

املاهای عکس‌های کتاب ← مهات کیورقیان - براتخان - الف بیک - نوه‌سی

دستانت را در برابر منشت می‌کنی ... ی پرسی گل یا پوچ ؟ در دلم می‌گویم ! فقط دستانت ...

نکته ۲۱

جناس

دقیقاً یک شکل

تقریباً یک شکل

• اگر دو طرف، حرف باشد ←

• اگر یک طرف، حرف باشد ←

• سببی که کلمه تکراری نداشته ←

• آرزوی آلمانی‌ها ← دلم می‌خواهد هیچ کلای را دوبار در قافیه نیآورم مگر آن که

جناس رو اشتباه کن:

نکته ۲۲

مرجان لب لعل تو مر، جان مرا قوت   یا قوت نهم نام لب لعل تو یا، قوت

من بسته‌ی دلم تو، سرمست مدام تو   آوخ که چه دلم است این، یارب چه مدام است آن؟

قرآن وفاتم به وفاتم قدمی نه   تا، بخت مگر بشنوم از روزن تا بخت

نکته ۲۳

قلب (عکس)

○ ← ○

• جناس قلب ←

• احوال و امهال - تن زجان و جان زتن - ترازو و وزارت

Test

Test

در کدام بیت، هر دو نوع جناس نام و نامتن به کار رفته است؟

کدام دو کلمه نمی‌توانند «جناس» باشند؟

(۱) بارها بار به دربار تو دل‌بند / من که بارت برم، ای یار چرا! نذر ام

(۱) شوی و شوی

(۲) شادباش ای موسی عمران به چایک معجزه / دیرزی، ای رستم دستان، شیرین تا

(۲) جوی و جوی

(۳) بر دل مؤمن و جان مؤمنین / بهر و مهر دین مهتا دیده ام

(۳) روی و روی

(۴) خود را درم خرید رضای خدای کن / دامن لزان خدای فروشان فرو نشان

(۴) کوی و کوی

شائبک ←

بارها به تو گفتم چشم‌ها برای نگاه کردن است اما تو هر روز با آن‌ها حادثه می‌آمیزی...

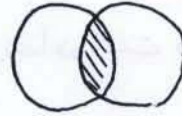
نکته ۲۹

ایهام

یک کلمه در دو معنی ←

ایهام تناسب

یک کلمه در دو معنی ←

حفظ کن :

نکته ۳۰

روان	آهو
شیرین	عهد
بو	داد
محیط	مردم
نگران	روی
گلستان	رود
لاله	نگاه
مدام	هر
برآید	صبر
در نمی گیرد	سرگرم
چو	هر
دوراندیش	خشت

Test

با توجه به بیت «کیت حافظ تا نشود باده بی آواز رود/عاشق
مکین چرا عیندین بجهل بایدش» کلام کلمه ایهام دارد؟

- (۱) آواز   (۲) باده
(۳) بجهل   (۴) رود

Test

در کدام بیت آرایه ای . ایهام . به کار رفته است؟

- (۱) شام اگر قوت روانم دادی از خون جگر /
صبح با قوت روان از جام جم دلای مرا
(۲) گر چین سر زلف تو مشاطه کشاید /
عطار به یک جو نضر نافه ی چین را
(۳) تا طره ی طرارت زد دست به طراری /
دست همه پرستی فریاد زستانه
(۴) ناخودشوی شانه به زلفش ترین چنگ /
انگشت کسی مار کشای دگری نیست

نتوان وصف تو گفتن که تو در (وهم- فهم) نگنجی

اعتراف می کنم به خیانت سه در نبودت با خیالت بودم سه

نکته ۳۱

تخلص ها و حفظ کن

خمش - سایه - مخفی - ... برو کتاب ←

نکته ۳۲

واج آرای (تقصی حرفه) کنایه
 مراعات نظیر (تناسب) ← این ها در تست به چه دردی می خورند؟

نکته ۳۳

اغراق (مبالغه)

□ به زیرها بنیاید وقتی خوب رویان را / تو سمن تن جان خوبی که زیرها بیاری

نکته ۳۴

آرایه های موجود در واژه نامه های دم - سوم - پیش

واژه نامه دم	نماد پیام رسانی	صبا
=	نماد سعادت	هما
واژه نامه سوم	کنایه از کار بیهوده کردن	ژانژ خابیدن
=	کنایه از افراد بدبخت و سیاه بخت	گره گوری
=	مجاز از گور	مغاک
واژه نامه پیش	کنایه از آبروی کسی را بر باد دادن	آب برین
=	مجاز از اتافی که دارای در اُرسی بوده است	اُرسی
=	مجاز از فقر و شکوه، شان و شوکت	اورند
=	مظهر (نماد) دوری، روشنی، بلندی	عتوق
=	مجاز از ضعیف و ناتوان	لنگ و لوک

Test

در کدام بیت، آرایه ی «اغراق» به کار رفته است؟

- ۱) دل و کثورت جمع و معمور باد / ز ملک پرازدگی دور باد
- ۲) گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدش را
- ۳) بگویم تا بدانند دشمن و دوست / که من مستی و مستوری ندانم
- ۴) صائب! مدد خلق نمودیم به حجت / در ظاهر اثر مالک دینار نبودیم

Test

در کدام گزینه بیش از یک کنایه وجود دارد؟

- ۱) پیمهای خندیدند، من به رنگ غیر تم بر می خورد.
- ۲) پدرم در یاد بود، در لاتی کار شاهان را می کرد.
- ۳) من بدبختم دست و پایم را گم کردم و سهوت کردم.
- ۴) از بس که خوشحال بودم، صدا در گلویم می ماند.

کلمات چند املایی ← آغاز محمد خان - هفت خان - حلیم - تیغی

در ذهن کسی که معنای پرواز را نمی داند، هر چه اوج گیری کوچکتری شوی ...

نکته ۱ تقسیم بندی آرایه ها :

اللوب معاده	حسن آمیزی	تضاد	تلمیح	سجع	قلب
حسن تعلیل	پارادوکس	جناس	تضمین	ترصیع	اشفاق

خوب ←

بد ← استعاره تشبیه اغراق لف و نشر!

زشت ← واج آرای مراعات نظیر کلمه مجاز ایهام تائب

نکته ۲ استراتژی کلی برخورد با تست های ترکیبی آرایه :

پیچوندن آرایه های بد و زشت

به عبارت دیگر

[ ]

نکته ۳ توصیه ها :

- تسلط بر آرایه های خوب
- تسلط بر اضافه های تشبیه و استقاری
- تسلط بر کلمه های مشهور ایهام و مجاز
- تسلط بر: هر تشبیه، استعاره است!

Test

اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن یکی از آرایه های «استعاره، لف و نشر، تناقض و حسن آمیزی» مرتب کنیم، کدام ترتیب درست است؟

(الف) دل گشای و غم زدا آمد هوای یار من
 (ب) ره رستگاری در افکنندگی ست
 (ج) که گذشته ست از این بادیه دیگر؟ کامروز
 (د) بوی دهن تو از چمن می شنوم

(۱) الف، ج، د، ب (۲) الف، ج، ب، د (۳) ج، الف، د، ب (۴) ج، الف، ب، د

بزرگ علوی ← میرزا سالاری از چیدان که حاوی نامه ها و ورق پاره های زندان بود همانند چشم های مراقت می کرد

"ای عزیزان پشت کلتوری تابه کی داغ و درد در بخوری؟"

نکته ۴ مدل ۱ :

اگر بیت معاری به لحاظ داشتن یکی از آرایه های «حسن تعلیل، جناس ناقص اختلافی، صیغ، مجاز و تلمیح» از بالا به پایین تنظیم کنیم، کدام ترتیب صحیح است؟

الف) پروین به کعبه روان مسکن از راستی چه سود / کو آن جهان گوی که بزخیزد ز حرف راست
 ب) مگر که لاله بدانست بی وفای دهر / که تا بزد و بشد، جام می زلف نهاد
 ج) بر مزارم گر گذار آرد، ز سرگشیم حیات / یارب آن عیبی نفس کارم مزارم بگذارد
 د) ساقی به نور باده بر افروز جام ما / منظر بنگر که کار جهان شد به کام ما
 ه) ای صاحب کرامت، شکرانه ی سلامت / روزی تعقدی کن در پیش ی خوارا

- ۱) د - ه - ب - الف - ج
 ۲) ب - د - ه - الف - ج
 ۳) د - ه - الف - ج - ب
 ۴) ب - د - ج - الف - ه

- قدم اول ← انتخاب آرایه های خوب از سؤال ←
 • قدم دوم ← مراجعه به پاسخ و انتخاب ابیات ←
 • قدم سوم ← حذف گزینه ←
 • قدم چهارم ← حذف اشتراک بین گزینه های مانده ←
 • قدم پنجم ← تکرار قدم های اول و دوم و سوم ←

Test

چنانچه ابیات زیر را به لحاظ دارا بودن آرایه های «حسن تعلیل، ترصیح، جناس ناقص، مجاز و تشبیه» از بالا به پایین مرتب سازیم، کدام ترتیب درست است؟

الف) قطره ی خون تازه ای از تو رسیده بر دلم	به که به دیده جا دهم تازه رسیده ی تو را
ب) اندرین فصل گل افشان جا به طرف جوی جوی	برکش آواز و بپر از بلبل خوش گوی گوی
ج) قائم از خمیدگی صورت چنگ شد ولی	چنگ نمی توان زدن زلف خمیده ی تو را
د) شکرشکن است یا سخن گوی من است	عنبر ذقن [چانه] است یا سمن بوی من است
ه) پیش دهنست پسته ز تنگی زده لاف	زان است که هر کس دهندش پاره کند
- ۱) د، ه، الف، ج، ب   ۲) د، الف، ه، ب، ج   ۳) ه، د، الف، ب، ج   ۴) ه، د، الف، ج، ب

سین دانشور ← سین در جزیره ی سرگردانی با کتاب سودشون، آتش را خاموش کرد

"تابه کی نت چند منظوره   تابه کی التهاب و دل شوره؟"

نکته ۵ مدل ۲:

در بیت « دل میل جام لعل تو کرده است چون کنم / زین ناخلف که باز قتاده است در شرا »
 چه آرایه های ادبی یافت می شود؟

- ۱) مجاز، استعاره، کنایه، مراعات النظم
- ۲) تشبیه، استعاره، تلمیح، اسلوب معادله
- ۳) نقطه ی حروف، استعاره، ایهام، تلمیح
- ۴) مراعات النظم، نقطه ی حروف، ایهام، اسلوب معادله

- قدم اول ← انتخاب آرایه های خوب از پاسخ ←
- قدم دوم ← حذف تزیین ←
- قدم سوم ← حذف اشتراک بین تزیین های مانده ←
- قدم چهارم ← تکرار قدم های اول و دوم ←

نکته ۶ مدل ۳:

کدام آرایه ها در بیت زیر وجود ندارد؟
 « من بسته ی نام تو، سرمست مدام تو / آوخ که چه دام است این، یارب چه معام است این »

- ۱) ایهام، جناس نام (۲) ایهام، نقطه ی حروف (۳) استعاره، جناس ناقص (۴) تناقض، حُسن بقلل
- قدم اول ← طرح سوال دوگزینه را سوزانده! ←
- قدم دوم ← انتخاب آرایه های خوب و بررسی آن در بیت ←
- * در ست های مشابه این تست، نویسنده هایی که آرایه های "تاسب، واج آرای، کنایه دارند" ←

Test

کدام آرایه ها در بیت: « چراغ گرد از هستی من گو برآرد گو برآر / دور بادا دور از دامان نامم گرد ننگ » یافت می شود؟
 ۱) استعاره، تشبیه، جناس، کنایه
 ۲) تشبیه، تکرار، تشخیص، متناقض نما
 ۳) تکرار، مجاز، ایهام تناسب، تلمیح
 ۴) کنایه، جناس، استعاره، ایهام تناسب

ویکتور هوگو ← آن مرد گورثیت بی نوا که می خندد، کارگر دریاست .

شوخی و طعن این و آن تا چندند؟ ترس و کابوس امکان ناچندند!

نقش ۷ مدخل ۴:

در کدام بیت هر سه آرایه‌ی «کنایه»، «تشبیه» و «مراعات النظیر» وجود دارد؟

(۱) چشم از پی آن باید تا چیز عجب بیند / جان از پی آن باید تا عیش و طرب بیند

(۲) چون جغد بود اصلش کی صورت باز آید / چون سیر خورد مردم کی بوی یاز آید

(۳) در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن / کز دست ترا بخانی انگشت همی ساید

(۴) مکن دل آواره، آن گم شده بیکباره / چون بشود این چاره، خوش رقص کنان آید

- قدم اول ← انتخاب آرایه های خوب (واژه نبود؟) ←
- قدم دوم ← نقش به طراح ←
- قدم سوم ← بررسی در ابیات و حذف ترنینه ←
- قدم چهارم ← تکرار قدم های قبلی ←

Text

در کدام بیت، همه‌ی آرایه‌های «تشخیص»، «ایهام»، «استعاره» و «کنایه» وجود دارد؟

(۱) زنده کنند و باز پر و بال نو دهند	هر چند بر کنید شما پر و بال گل
(۲) گل را مدد رسید ز گلزار روی دوست	تا چشم ما نبیند دیگر زوال گل
(۳) امروز روز شادی و امسال، سال گل	نیکوست حال ما که نکو باد حال گل
(۴) جامه دران رسید گل از بهر داد ما	زان می‌دریم جامه به بوی وصال گل

اسلامی ندوشن ← دکتر ندوشن روزها به آواها و ایماها و صفر میخ گوش می‌کرد و جام جهان بین را می‌نگریست

"غرق بحر تفکرید که چی؟" بی‌خودی غصه می‌خورید که چی؟

نکته ۱ مدل ۵:

آرایه‌های معادل همه‌ی ابیات بجز بیت ..... «تماماً» درست است

- ۱) دوش می‌آمد و رخساره برافروخته بود / تاکیا باز دل غم‌زده‌ای سوخته بود (تخصیص، ایهام)
- ۲) رسم عاشق‌کشی و شیوه‌ی شهر آشوب / جامه‌ای بود که بر قامت او دوخته بود (واج‌آرایی، تشبیه)
- ۳) کفر زلفش ره دین می‌زد و آن سنگین دل / در پیش مشعلی از چهره برافروخته بود (تشبیه، کنایه)
- ۴) گفت و خوش‌گفت برو خرقه بسوزان حافظ / یارب این قلب شناسی ز که آموخته بود (ایهام، کنایه)

• قدم اول ← بخش به‌طراح ←

• قدم دوم ← خط‌زین بعضی آرایه‌ها ←

• قدم سوم ← انتخاب از میان آرایه‌های مانده و بررسی در بیت ←

Test

در کدام بیت، آرایه‌ی مذکور به‌کار رفته است؟

- ۱) زان شب که ماه خویش نمودی به عاشقان
  - ۲) همه را دیده به رویت نگران است لیکن
  - ۳) من و شور تو اگر تلخ و اگر شیرینی
  - ۴) سدا دل‌ها بشکنی چون زلف بر بند افکنی
- چون چرخ بی‌قراری کسی را قرار نیست: تناقض خودپرستان ز حقیقت نشانند هوا را: ایهام من و ذوق تو اگر زهر و اگر حلوايي: حس‌آمیزی نرخ لؤلؤ بشکنی چو آن دول‌ب خندان کنی: استعاره

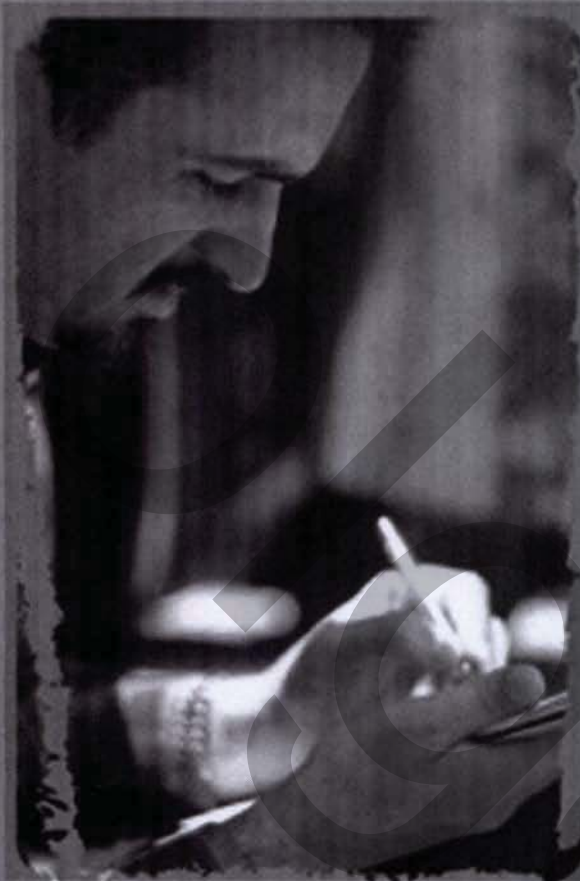
حلال رفیع ← دف

"حکیم اصلاً شما به‌طور مثال کشکی، از بخت خوش، به فرض فال"

رزومه

تالیفات:

- ۱- قرابت معنایی
- ۲- پنج بحث زبان فارسی
- ۳- آرایه های ادبی
- ۴- لغت و املا
- ۵- تاریخ ادبیات - کارتون
- ۶- جامع ادبیات کنکور
- ۷- آموزش کامل ادبیات ۲ (جدید)
- ۸- آموزش کامل ادبیات ۳ (جدید)
- ۹- آموزش کامل ادبیات ۴ (جدید)
- ۱۰- جدول تناوبی تاریخ ادبیات
- ۱۱- قالب های شعر
- ۱۲- تست ادبیات ۲
- ۱۳- تست ادبیات ۳
- ۱۴- تست ادبیات ۱ و ۲ پیش دانشگاهی
- ۱۵- زنجیره های املا
- ۱۶- صنایع ادبی و قالب های شعری
- ۱۷- تست زبان فارسی ۳
- ۱۸- فارسی سال هفتم
- ۱۹- جامع اختصاصی انسانی (جدید)
- ۲۰- سی دی قرابت خوانی

www.abdolmohamadi.ir

سوابق تدریس:

ابوزی انبی، ابوریحان، کوشش، مهدوی، مهرابین پسران، مهرابین دختران، فرزادگان، سلام سبز، حیانم (کرج)، ترخس، خامی، روزبه، سلام های تجریش، صادقیه، دیباجی، یوسف آباد، همت، ایران زمین و نجم النافس، فریده سلیمی، ابوعلی سینا، نمونه رشد پسران و دختران (م ۱۶)، علامه طباطبائی اشناسان، علامه بهیویان، رهبار، امام خمینی (م ۱۶)، شهیدای کارگر (م ۱۵)، دخترانه نیکان (م ۱۶)، بشری (م ۱۹)، فرشتگان، موسسه کانون، فلمجی (ساوه)، موسسه مرآت، مبتکران (م ۱۶)، ضحی، دانشور، خاتم (م ۱۹)، ندای زینب، مولفه، انبار، حدیجه کبری، شمیم ترگس، سید فاطمی، دانشمند، ایران زمین (اهواز)...